

УДК 159.98(072)

ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ» ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСОБІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Шеленкова Н.Л., к. психол. н.,
доцент кафедри психології

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У статті розкрито особливості викладання дисципліни «Основи психодіагностики» засобами дистанційного навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Наведено приклади представлення курсу за допомогою програмного забезпечення Moodle.

Ключові слова: психодіагностика, дистанційне навчання, дистанційний курс, Moodle.

В статье раскрыты особенности преподавания дисциплины «Основы психодиагностики» средствами дистанционного обучения в Уманском государственном педагогическом университете имени Павла Тычины. Приведены примеры представления курса с помощью программного обеспечения Moodle.

Ключевые слова: психодиагностика, дистанционное обучение, дистанционный курс, Moodle.

Shelenkova N.L. STUDY OF DISCIPLINE “FUNDAMENTALS OF PSYCHODIAGNOSTICS” BY MEANS OF DISTANCE LEARNING

The peculiarities of teaching “Fundamentals of Psychodiagnosics” subject by means of distance learning in Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University had been revealed. The examples of course presentation using Moodle software had been given.

Key words: psychodiagnosics, distance learning, distance course, Moodle.

Постановка проблеми. Сьогодні в багатьох розвинених країнах відбуваються процеси, які незмінно приводять до створення інформаційного суспільства. Це означає, що все більше людей прагнуть впровадити у своє життя інформаційні технології, оптимізувати безліч галузей, зокрема освітню. Нині в Україні та інших країнах як ніколи популярною стала дистанційна вища освіта. Вона передбачає систематичне використання спеціального освітнього порталу як основного засобу контролю знань і джерела методичних матеріалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психодіагностика сьогодні – не тільки теоретична дисципліна, що вивчає людину, але й чітка система прикладного знання, що викликає до неї неабиякий інтерес. Однак, незважаючи на те, що психодіагностиці в сучасних умовах приділяється надзвичайно велика увага, достатньої кількості підручників, посібників та інших методичних засобів, у яких було б систематизовано викладено питання історії, теорії і практики вивчення важливих проблем психодіагностики, немає, тому представлення дисципліни «Основи психодіагностики», яка є нормативною для напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія», за допомогою технологій дистанційного навчання полегшує процес підготовки студентів. Дистанційна освіта – це одне з найяскравіших і найбільш обговорюваних явищ сучасного суспільства. Можливості одержання віддаленої освіти активно обговорюються всюди: цій

темі присвячуються теле- і радіопередачі, статті в Інтернеті, а вищі навчальні заклади (далі – ВНЗ) працюють над впровадженням послуги дистанційного навчання у свій освітній процес.

Теоретичні та практичні питання дистанційного навчання розглядалися в роботах А.А. Андреева, Х. Беккера, Р. Бергера, В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка, Г.С. Молодих, Н.Г. Сиротенка, С.О. Сисоевої, П.В. Стефаненка. У запропонованому дистанційному курсі узагальнено результати теоретичного аналізу і практичних досліджень відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: Л.Ф. Бурлачук, О.О. Бодальов, В.М. Блейхер, К.М. Гуревич, В.В. Столін, А.Г. Шмельов, А. Anastasi, R. Cattell, H. Eysenk, P. Kline, H. Murrey та ін., що допоможе студентам у вивченні не тільки основного змісту дисципліни, але й в ознайомленні з досить важливою галуззю психологічного знання.

Постановка завдання. Метою статті є розкрити особливості викладання дисципліни «Основи психодіагностики» засобами дистанційного навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дистанційним навчальним курсом «Основи психодіагностики» можуть користуватися студенти денної та заочної форм навчання УДПУ імені Павла Тичини, що навчаються за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія». Курс

має на меті реалізацію таких навчальних завдань [1, с. 3]:

- зорієнтувати студентів у структурі психодіагностики як теоретичної дисципліни та вказати на основні сфери практичного використання психодіагностичних знань;
- забезпечити засвоєння студентами основних теоретичних понять та методологічних підходів у сучасній психодіагностиці;
- сформулювати у студентів вміння оцінювати психометричні параметри вимірювального інструментарію (валідність, надійність, достовірність, стандартизованість);
- ознайомити студентів із можливостями та обмеженнями найбільш відомих психодіагностичних методик, навчити їх правилам проведення психодіагностичного обстеження, способам обробки, аналізу, інтерпретації його результатів та формуванню на їх основі відповідних рекомендацій;
- сприяти формуванню у студентів професійно-значущих особистісних якостей та творчого ставлення до психодіагностичної діяльності.

Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка (у ВНЗ); професійно-практична підготовка (у професійно-технічних навчальних закладах); контрольні заходи. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота [4]. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини технології дистанційного навчання застосовуються для підтримки традиційних форм навчання: очної і заочної. У чистому вигляді, окремо дистанційне навчання поки не практикується. Як система для організації дистанційного навчання використовується програмне забезпечення Moodle, яке володіє всіма необхідними характеристиками:

- потужний розширюваний функціонал, який дозволяє розміщувати в системі матеріали будь-якої складності;
- масштабність – у системі можливе функціонування сотні курсів, які обслуговують тисячі слухачів;
- відкритість, що дозволяє доповнювати наявні можливості системи відповідно до конкретних потреб.

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини запуще-

но сайт підтримки системи дистанційного навчання (<http://dls.udpu.org.ua>). Центр дистанційного навчання є структурним підрозділом університету, діє на підставі Положення та Статуту університету.

Напрями роботи Центру:

1. Центр вирішує питання планування, організації і ведення навчально-пізнавальної діяльності студентів із використанням дистанційних технологій навчання в Університеті.

2. Центр вивчає потреби підрозділів Університету у представництві навчально-методичної та довідкової інформації в мережі Інтернет.

3. Центр забезпечує розміщення на власному веб-сайті електронних довідкових і навчально-методичних матеріалів, створених викладачами Університету з використанням технологій дистанційного навчання.

4. Центр забезпечує апробацію нових електронних навчально-методичних матеріалів, розроблених за технологіями дистанційного навчання, з метою інформаційно-комп'ютерної підтримки навчальних дисциплін, що викладаються студентам.

5. Забезпечує апробацію нових дистанційних курсів у навчальному процесі.

Завдання Центру:

1) координація діяльності підрозділів Університету у створенні та впровадженні дистанційних технологій навчання;

2) визначення системного, прикладного і технічного забезпечення, на якому буде базуватися розроблення та впровадження дистанційного навчання в Університеті;

3) участь у розробленні викладачами кафедр дидактичного та методичного забезпечення електронних навчально-методичних матеріалів, створених за технологіями дистанційного навчання і визначеними в Університеті базовими напрямами підготовки;

4) здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів із використанням технологій дистанційного навчання;

5) проведення консультацій для викладачів-тьюторів із проблем впровадження дистанційного навчання в Університеті;

6) апробація та впровадження дистанційної форми навчання в навчально-виховний процес за визначеними в Університеті базовими напрямами підготовки;

7) виконання планових робіт як внутрішнього, так і зовнішнього фінансування (держодговорні теми, гранти тощо);

8) забезпечення співпраці у сфері дистанційного навчання з іншими організаціями;

9) організація та регулярне проведення в Університеті семінару «Дистанційні

технології навчання» за участю провідних учених і розробників електронних навчально-методичних матеріалів за технологією дистанційного навчання;

10) участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання.

Програмна оболонка Moodle, яка застосовується в УДПУ імені Павла Тичини, дозволяє не тільки викачувати електронні методички, але й організувати зворотний зв'язок та повноцінний навчальний процес із використанням мережевих комп'ютерних технологій. Дистанційне навчання здійснюється несинхронно: викладач і студент можуть працювати у різний час і в різному місці.

Доступ до дистанційного курсу, який веде певний викладач, мають тільки студенти цього викладача. У кожного викладача, що використовує дистанційне навчання, виробилися свої особливості роботи з ним. Загалом через програмну оболонку висилаються завдання викладачу на перевірку, проходить тестування, можна ставити питання й одержувати відповіді. У викладача

є можливість відзначати відвідування.

Елементом дистанційного навчання є дистанційний курс – повний аналог дисципліни навчального плану. Дистанційний курс дисципліни «Основи психодіагностики» розроблений відповідно до навчального плану спеціальності й навчальної програми. Мова дистанційного курсу – українська, для іноземних студентів – російська.

Дистанційний навчальний курс «Основи психодіагностики» завантажений у систему Moodle Уманського державного педагогічного університету та відповідає основним вимогам. Матеріали курсу можна отримати у форматі електронних документів фірми Adobe (*.pdf), допускаються формати: текстовий (*.txt), MS Word (*.doc), веб-сторінка (*.html) і flash-анімація (*.swf), а також інші, які широко розповсюджені.

Структура навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» включає три змістові модулі:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Предмет психодіагностики

Тема 1. Психодіагностика як наука

Таблиця 1

Орієнтовний розподіл балів, які отримують студенти з дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота										ІНДЗ	П.К. (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					20	20	100
T1	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Робоча програма 34 ПГФ

Змістовий модуль 1

- Тема №1 ПСИХОДІАГНОСТИКА ЯК НАУКА +завдання
- Презентація до теми 1
- Семинарське заняття 1
- Звіт до семінарського заняття №1
- Змістовий модуль №1

Змістовий модуль 2

- Тема №2 МЕТОДИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ + завдання
- Презентація до теми 2
- Тема №3 ПСИХОМЕТРИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ + завдання
- Презентація до теми 3
- Тема №4 ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ
- Презентація до теми 4

- Глосарій
- ІНДЗ
- Завдання для самостійної роботи
- Питання до екзамену
- Тести

Рис. 1. Скріншоти представлення курсу «Основи психодіагностики» в Moodle

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Тестовий та проєктивний підходи у сучасній психодіагностиці

Тема 2. Методи психодіагностики

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

Тема 4. Організація і проведення психодіагностичного обстеження

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Психодіагностика індивідуального розвитку особистості

Тема 5. Психодіагностика здібностей

Тема 6. Психодіагностика особистості

Тема 7. Проєктивні методи у психодіагностиці

Тема 8. Психодіагностика мотивації

Тема 9. Темперамент і характер

Тема 10. Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку.

Обов'язковими елементами електронних навчальних матеріалів курсу «Основи психодіагностики» є:

- анотація;
- автор(и) курсу;
- план (програма) курсу;
- лекції;
- презентації;
- семінарські заняття;
- звіти до практичних занять;
- завдання для самостійного опрацювання;
- тести модульного та підсумкового контролю;
- ІНДЗ та звіт до ІНДЗ;
- глосарій;
- література (Рис. 1).

Оцінки за кожний навчальний елемент і підсумкові оцінки за предмет доступні студентам у вигляді зведеної відомості (Рис. 2).

Розглядаючи варіант освіти за допомогою дистанційної технології, необхідно вра-

хувати, що у такому навчанні існують як явні плюси, так і очевидні мінуси.

Головні переваги дистанційного навчання [2]:

- підвищення якості навчання за рахунок застосування сучасних засобів, електронних бібліотек і сучасної техніки;
- зниження витрат на проведення занять і вартості навчання за рахунок відсутності плати за оренду навчальних приміщень, вартості проїзду до місця навчання і т. п.;
- широка доступність, незалежність від географічного розташування, віку та попереднього рівня освіти;
- свобода вибору найбільш привабливого навчального закладу, можливість повного задоволення бажаних освітніх потреб;
- індивідуальний темп засвоєння нових знань – швидкість виконання навчального плану встановлюється учнями відповідно до їхніх особистісних потреб і життєвих обставин;
- гнучкість навчального плану, можливість самостійного вибору сукупності курсів навчання, а також самостійного планування часу, місця, частоти і тривалості кожного заняття;
- висока технологічність, що досягається завдяки упровадженню в освітній процес новітніх досягнень телекомунікаційних та інформаційних технологій;
- використання у процесі навчання сучасних технологій, тобто паралельно освоюються навички, які стануть у нагоді в подальшій роботі;
- мобільність, своєчасний та ефективний зворотний зв'язок між викладачами та студентами дистанційної форми навчання;
- можливість самостійно планувати час і розклад занять, а також список предметів, що вивчаються;

Журнал оцінок

Усунення невідповідей

Відключити повідомлення

Усі учасники: 452/452

Ім'я:

Вибрати все А Б В Г Г Д Е Є Ж З И І Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ю Я

Прізвище:

Вибрати все А Б В Г Г Д Е Є Ж З И І Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ю Я

Сторінка: 1 2 3 4 5 (Далі)

Прізвище ^ Ім'я	Електронна пошта	Мобільний телефон	Відділ	Заклад	Основи психодіагностики
Анастасія Олександрівна Спісова	73680000@fff.ua		Практична психологія (норм) на 2 курс	Соціальної та психологічної ос	Звіт до семінарського ...
Олександр Віталійович Івашко	72660000@fff.ua		Практична психологія	Соціальної та психологічної ос	
Катерина Андріївна Іматьєва	59910000@fff.ua		Початкова освіта	Початкової освіти	

Рис. 2. Скріншоти представлення журналу оцінок у Moodle

– навчання у приємній та комфортній атмосфері, що сприяє підвищенню його продуктивності;

– гарантія соціальної рівноправності, можливість отримання якісної освіти незалежно від стану здоров'я, місця проживання, матеріального забезпечення, соціального стану та елітарності учнів, студентів.

Поряд із явними перевагами дистанційної форми навчання не потрібно випускати з поля зору і деякі недоліки цієї форми отримання знань і дипломів. Серед найбільш вирішальних недоліків потрібно відзначити такі [3]:

– необхідність вироблення особливої мотивації до отримання знань, що пов'язана з відсутністю регулярного контролю з боку викладацького складу ВНЗ;

– відсутність очного спілкування між студентом і викладачем, неможливість індивідуального підходу до здібностей та їх розвитку;

– не вистачає спілкування з одногрупниками для обміну досвідом;

– необхідність постійного доступу до джерел інформації та достатньої технічної оснащеності: досить потужний комп'ютер, вихід в Інтернет, бажано принтер;

– відсутність або недостатня кількість практичних занять;

– відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із подальшим обговоренням проблемних питань із викладачем і роз'ясненням ситуації на конкретних прикладах;

– неналежне опрацювання деяких навчальних програм і курсів внаслідок

недостатньої кількості кваліфікованих фахівців, що мають досвід створення відповідних навчальних посібників;

– письмова основа навчання, повна відсутність усної форми навчання.

Висновки із проведеного дослідження. Підсумовуючи вищевикладене, можемо стверджувати, що засоби дистанційного навчання допомагають в ефективній організації навчального процесу, але на сучасному етапі розвитку освіти не можуть виступати як самостійний навчальний процес. Представлення навчального курсу «Основи психодіагностики» в системі Moodle – це допоміжний засіб викладання дисципліни з використанням мережевих комп'ютерних технологій, що доповнює аудиторне навчання. Вважаємо перспективним та доцільним проходження сертифікації цього курсу як на рівні ВНЗ, так і на рівні Міністерства освіти і науки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики : [навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад.] / В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. – 2-е вид. – К. : ВД «Слово», 2012. – 464 с.
2. Дистанционное образование: плюсы и минусы [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.distance-learning.ru/db/el/%200DD78502474DC002C3256F5C002C1C68/doc.html>.
3. Дистанционное образование: плюсы и минусы [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.jobs.ua/education_articles/6/4/.
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13/>.